

اصول محاکمات حقوقی

خواهد داشت این اعطاء حق رسیدگی بدعوی بمحکمه انتظامی و کلاء که محکمه اداری است حالی از اشکال بنظر نمیرسد زیرا با وجود اصول مستفاد از قوانین که رسیدگی بدعوی حقوقی با محاکم عمومی است محکمه اداری نمیتواند باین گونه دعوی رسیدگی نماید.

صلاحیت محکمه صالحه

حد نصاب محکمه صالحه بموجب مواد ۱۸ و ۲۲ و ۲۵ قانون تشکیلات مقرر گردیده و صلاحیت محکمه صالحه بموجب ماده ۸ اصول محاکمات جزائی پیش بینی نشده بموجب ماده ۱۸ نصاب مدعی به از اول فروردین ۱۳۱۶ در محاکم صالحه ده هزار ریال را اگر در مقرر صالحه محکمه ابتدائی نباشد نصاب صالحه بیست هزار ریال است.

ماده ۸ اصول محاکمات حقوقی موارد ذیل را در صلاحیت صالحه دانسته.

اولاً دعوی راجحه باموال اعم از منقول و غیر منقول و دیون و منافع در صورتیکه مدعی به در حدود نصاب مقرر باشد و هر گاه محدود بزمان معین نباشد یا مدت آن طولانی نباشد باید قیمت ده سال آن را میزان قرار داد.

در ماده يك لایحه جدید اصول محاکمات کلاماً اموال باعیان تبدیل گردیده است.

ثانیاً دعوی راجحه بضرر و خسارات اعم از اینکه منشی آن عوامل جزائی یا حقوقی باشد بشرط اینکه از حد نصاب مقرر تجاوز نکند.

ثالثاً مطالبه تخریب بد از اعیان مرهونه و مستأجره و امثال آن در صورتیکه منافع یکسال اعیان مذکور به بیش از حد نصاب نبوده و اصل مالکیت هم مورد نزاع

قانون ثبت علائم تجارتي و اختراعات مصوب اول تیرماه ۱۳۱۰ وظایفی برای رئیس اول محکمه ابتدائی طهران و محکمه ابتدائی طهران تعیین کرده است.

۱ - در صورتیکه تقاضای ثبت علامتی شود و آن تقاضا رد گردد تقاضا کننده میتواند از تصمیم دو تا ده روز از تاریخ ابلاغ آن بر رئیس محکمه اول ابتدائی طهران شکایت کند.

۲ - در صورت اعتراض شخص ثالثی بتقاضای ثبت معترض در مدت معینی میتواند بمحکمه ابتدائی طهران رجوع نماید - بعلاوه اگر اعتراض راجحه بعلامت ثبت شده باشد معترض نیز باید مستقیماً در محکمه ابتدائی طهران اقامه دعوی نماید.

بر طبق ماده ۴۳ نظامنامه ثبت اسناد مصوب ۱۶ اردیبهشت ۱۳۱۱ رئیس هر محکمه ابتدائی مکلف است هفته یکمرتبه در اداره ثبت حاضر و در موضوع اینکه عرض حال های اعتراض بر ثبت در مدت قانونی داده شده یا نه یا در خارج از مدت تقدیم گردیده رسیدگی کرده کتباً اظهار نظر نماید.

رئیس اداره ثبت یا نماینده او در جلسه اداری نیز حضور خواهد داشت.

ماده ۷۴ نظامنامه قانون و کالت میگوید در صورت عزل و کیل از طرف موکل قبل از ختم مرحله و همچنین در امور حقوقی که مدعی به مالی نداشته در امور جزائی مطلقاً تعیین میزان حق الوکاله و خسارات تا دو هزار ریال با محکمه صادر کننده حکم یا قرار است ولی در صورتیکه نظر محکمه پیش از مبلغ فوق باشد محکمه انتظامی و کلاء در تعیین میزان حق الوکاله صلاحیت

نیاست در صورت نزاع در اصل مالکیت حد نصاب صلاحیه معتبر خواهد بود .

رابعاً - کلیه دعاوی راجع بحقوق مالی مثل حق العبور و حق المجری و حق المرتع و دعوای ممانعت از حق کسی در ملک دیگری یا مزاحمت کسی از تصرف مالک در ملک خودش و دعاوی راجع بحقوق غیر مالی مثل حق الحضانة و حق الولايه و حق الوصایه و غیر آن نسبت باین ماده اشکالاتی موجود است که ذکر میشود .

اولاً با این عبارت که کلیه دعاوی راجع بامور مالی و غیر مالی در حدود صلاحیت صلاحیه است بدون اینکه شرط نصاب شده باشد کلیه دعاوی داخل در صلاحیت صلاحیه شده و چیز دیگری برای - ایر محاکم باقی نمی ماند زیرا هر دعوائی یا راجع بحقوقی مالی است یا غیر مالی دیگر شق ثالثی ندارد بهمین جهت در لایحه جدید قانون اصول محاکمات متوجه باین اشکال شده و قسمت چهارم این ماده را بطریق ذیل اصلاح کرده اند .

« کلیه دعاوی راجع بحقوق ارتفاقی از قبیل حق العبور و حق المجری و حق حفر چاه قنات در ملک دیگری و امثال آن تا هر میزانی که باشد و حقوق انتفاعی در صورتیکه قیمت آن را زاید بر نصاب محکمه صالح نباشد ،

است بدون اینکه مال را از تصرف متصرف خارج کرده باشد ثالثاً - دعاوی راجع بحقوق غیر مالی مثل حق - الولايه یا حق الوصایه که بطور کلی در صلاحیت صلاحیه شناخته شده دارای اهمیت زیادی بوده باین لحاظ متناسب نیست که این قبیل امور در حدود صلاحیت صلاحیه قرار گیرد و بلاوه دعاوی نسب مشمول عنوان حقوق غیر مالی گردیده و باین عبارت داخل در صلاحیت صلاحیه میگردد و حال آنکه این قبیل دعاوی قطع نظر از خود آنها نظر به نتایجی که از جهت ارن دارد دارای اهمیت زیادی است بنابراین سزاوار است که این قبیل دعاوی در حدود صلاحیت محکمه ابتدائی قرار گیرد بهمین جهت شق ۳ ماده ۱۳ لایحه جدید اصول محاکمات درست برخلاف ماده هشت قانون اصول محاکمات فلبی صلاحیت کلیه دعاوی مربوط بحقوق غیر مالی مثل تولیت و نسب و وصایت را از محاکم صالح سلب کرده تقاضای افراز در صورتیکه مالکیت محل نزاع نباشد مشمول عنوان حقوق مالی است و محاکم صلاحیه رسیدگی بانرا قبول مینمایند ولی بعضی از محاکم ابتدائی نیز نظر باینکه مورد مزبور صریحاً پیش بینی نشده از صلاحیت خود دانسته اند ولی در لایحه جدید اصول محاکمات حقوقی مورد مزبور ضمن قسمت ۹ صریحاً پیش بینی گردیده

چندنجه می بینیم قسمت اول «رابعاً» سابق را تحت عنوان حقوق ارتفاقی و حق انتفاع در آورده با این ترتیب از استعمال عبارت عام « دعاوی راجع بحقوق مالی » خود داری کرده اند .

ثانیاً - دعاوی مزاحمت کسی از تصرف مالک در ملک خودش که با حقوق ارتفاقی تناسبی ندارد تحت قسمت پنجم لایحه جدید باین عبارت ذکر گردیده

« دعاوی مزاحمت در عین منقول و غیر منقول تا هر میزانی که باشد » - دعاوی مزاحمت عبارتست از دعوائیکه بموجب آن متصرف مال غیر منقول تقاضای جلوگیری از مزاحمت کسی مینماید که نسبت بتصرفات او مزاحم

خامساً دعاوی تصرف عدوانی در غیر منقول تا هر مقدار که میخواهد باشد دعاوی تصرف عدوانی عبارتست از دعاوی متصرف سابق که دیگری بدون رضایت او مالی را از تصرفش خارج کرده و متصرف سابق اعاده تصرف خود را نسبت بان مان تقاضا مینماید رسیدگی باین قبیل دعاوی با صلاحیه است لکن ماده دو از قانون جلوگیری تصرف عدوانی مصوب ۱۴ و ۱۸ اردی بهشت ۱۳۰۹ مقرر کرده که هر گاه کسی مال غیر منقولی را که در تصرف غیر بوده است عدواناً تصرف کرده باشد مأورین حفظ انتظامات عمومی باید با حکم کتبی مدعی العموم محل مزبور را بتصرف شاکی بدهند .